

BISERICA și ȘCOLA,

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 140 Metr.

MIRON,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al
bisericeii ortodoxe în Transilvania, și metropo-
olit al românilor greco-orientali din Un-
garia și Transilvania,

*Preasântiților frați episcopi, venerabilelor consis-
torii eparchiale, onorabililor deputați congresuali,
iubitului cler și popor din provincia Noastră me-
tropolitană: dar și milă dela Dumnezeu, și salu-
tarea Noastră cordială!*

Având în vedere §§. 151 și 152 din statutul
organic, convocăm și prin acésta dechiarăm de con-
vocat congresul ordinariu național-bisericesc al pro-
vinciei Noștre metropolitane la biserica parochială
din cetatea Sibiuu, pe Mercurea ce cadă în 1/13
Octomvre a. c, la 9 ore înainte de amédi, în care
și după terminarea ritualelor bisericesci va urma
numai decât deschiderea congresului și se vor în-
cepe lucrările congresuale conform regulamentului
afacerilor interne.

Dat în reședința Noastră arhiepiscopéscă-me-
tropolitană în Sibiuu, la 19/31 August 1897.

Miron Romanul, m. p.

Nr. 4744/897,

Esamenul de cualificațiune cu candidații
la preoție, se va țene Marți în 16/28 și ur-
mătorele zile a lunei Septemvre a. c. cu în-
cepere la óra 9 dimineața.

La esamen sunt admiși acei clerici absoluți, cari
își vor fi așternut recursele ajustate conform §-lui
8 din Regulamentul sinodal.

Arad, 27 August v. 1897.

Consistorul eparchial gr. or.
român din Arad.

Ioan Meșianu, m. p.
Episcop.

Între împrejurările de astăzi ale poporului nostru.

Astăzi încep a-se sêmți deja urmările recoltei
rele a anului acestuia. Și situațiunea grea, în carea
se găsește poporul nostru, inspiră mari îngrijiri. În
astfelu de casuri trei sânt factorii chiâmați a veni
poporului în ajutoriu, și anume: biserica, societatea
și statul. Își vor face, sperăm, datorința toți acești
trei factori. Pre noi ne privește cu deosebire ținuta,
ce trebuie să-o observe biserica în o astfelu de si-
tuațiune.

Omul lipsit și necăjit are trebuință de mân-
găiere și ajutoriu grabnic, ca să pótă prentimpina
lipsele momentane. În același timp însă are trebuin-
ță cu deosebire ca să-se scie călăuzi, încât pentru
viitoriu astfelu, ca să-nu mai cadă în gréua situa-
țiune, în carea se găsește astăzi.

A lucra cu deplin succes în acésta di-
recțiuni este deci chiâmată biserica între împrejură-
rile de astăzi ale poporului nostru.

Vorba este adecă, ca să dăm poporului mân-
găiere și ajutoriu de lipsă, ca să-scie se-și ajute
între împrejurările grele, în cari se află, și mai
mult decât acésta, să-i dăm povețele și înviațiunile
pentru un mod de vieță și de traiu, după carele pre

viitoriu să nu mai recadă în situațiunea grea, în carea se găsește astăzi.

Ani buni și ani răi au fost de când este lumea. Dar înțelepciunea de viață a economului bun consistă, ca din câștigul ce-l realizează în anii buni să pǎtă pretempina lipsele, la cari este spus în anii răi. La poporul nostru nu vedem în tot locul această prevedere dezvoltată în măsura trebuincioasă. Și chiar această împrejurare a contribuit, și contribuie, ca să sǎmțim atât de greu lipsa, în carea ne-a strǎpus recolta rea a anului acestuia. Este un rău obiceiul faptul, că cu deosebire atunci, când îi merge omului bine, să-și uite prǎ de multe ori de principiul susținut din bătrâni în proverbul, că: „după bine urmǎză și rău;“ ȳr nebǎgarea în seamă a acestui principiu general a avut pentru ȳmeni și popǎre cele mai grele urmări. Pentru a-ne aduce aminte de acest principiu, și în același timp a gândi cu mai multă stǎruință la idei și principii, prǎ de multe ori le trecem cu vederea, așa ni-se pare nouă, este una din fundamentalele noastre datorințe chiar în timpul de față.

Anii răi și calamitățile, ce ei le aduc preste popǎre, după doctrina evangheliei, sǎnt o certare din partea lui Dumnezeu pentru înstreinarea omului dela modul de gândire și acțiune cerut de evangelia Domnului.

Și dacǎ din nefericire Dumnezeu ne-a certat cu acest an rău și cu criza economică, carea de un șir destul de lung de ani încȳci a bǎntuit țara, — cauza, credem noi, este înstreinarea de Dumnezeu de care s'a făcut vinovat veacul nostru în o măsură destul de mare. Ideile anticreștine și multele eresuri ivite în veacul nostru au început să subsape în diferite forme, dar în mod sistematic, credința în Dumnezeu, și au produs în popǎre o mulțime de viții aprȳpe necunoscuta veacurilor anteriȳre. Imitând și adop tând idei nefericite din apusul Europei a început a-sǎ răspândi și în sinul poporului nostru unele din calamitățile, cǎri bǎntuiesc astăzi în tȳte părțile Europei. Una din aceste calamități este așa numitul trai și mod de gândire de astăzi pe mǎne, fără prevedere și fără grije de viitoriu. De aceea este natural ca datorința bisericeii creștine să fie, că ținând cont de împrejurările grele în care trăim, să ne întȳrcem la Dumnezeu, cu scop, ca ceriul să-și întȳrcă asupra noastră mila și îndurarea sa.

Mai multă creștinătate, mai multă religiune rebuie să fie astăzi losinca poporului, și pe terenul

economic, ca și pe celelalte terene de viață și dezvoltare. Factorii, cari pe terenul economic pot contribui la bunǎstare sǎnt spiritul de lucru și spiritul de cruțare. Ear direcțiunea materialistă a timpului nostru este contrarǎ amânduror acestor factori. Chiar pentru această datorință a bisericeii este, ca combătând materialismul în forma, în care el împiedecǎ societatea și dezvoltarea să îngrijascǎ a alimenta și desvolta spiritul de lucru și spiritul de cruțare și aceea direcțiune ideală și nobilă, pe care ne-o înfățișacǎ religiunea creștină. După principiile creștinismului omul lucreazǎ ca să cǎștigue prin lucrul mǎnilor sale cele trebuincioase pentru viață, cu gândul și cu dorul de a-și ameliora mersul sȳu spre dezvoltare și perfecțiunea creștinescă.

Purcedând de aci este natural, că o schimbare a stării economice vom putȳ realiza numai îngrijind, ca în popor să se răspȳndescǎ mai multă religiositate. Pe stadiul primitiv al dezvoltării, omul lucreacǎ curat numai din îndemnul de a-și putȳ acoperi prin lucrul mǎnilor sale trebuințele pentru susținerea vieții. Lucrătorul, care gȳndește ast-feliu nu pȳte fi și nu pȳte deveni nici odată un bun și zelos lucrătoriu, deȳre-ce el lucreacǎ numai atunci, când este mǎnat la lucru de o lipsă momentană. Cu totul alt-feliu ni-sǎ înfățișacǎ omul, carele lucreacǎ din ambițiune și zel de a folosi capacitatea sa de lucru în confortitate cu principiile creștinismului, ca prin această capacitate să reprezenteze în mod demn pe pământ voința ceriului. Un ast-feliu de om privește în câștigul realizat prin lucru un dar dela Dumnezeu merit a-i ameliora calea spre dezvoltarea ulterioară. Un ast-feliu de om are de regulă prevederea trebuincioasă întru folosirea câștigului mǎnilor sale, și îl întrebuinteazǎ și folosește totdeauna gȳndind la ușurarea sorții sale viitoare. Pentru un astfeliu de om împrejurările și anii buni sǎnt momente, în cari își asigureacǎ starea și viitoriul pentru împrejurări și ani răi.

Ast-feliu darǎ privind din acest punct de vedere anul rău cu care ne-a certat Dumnezeu, datorință avem să gȳndim și să lucrăm, pentru-ca la astfeliu de ocațiuni în viitoriu să ne gȳsim în o situațiune mai bună, din carea să putem preintȳmpina cu succes, ori-ce lipse și neajunsuri, ce pot să vină asupra noastră.

Pentru orientare amintim aici d. e. că în anii de mai înainte poporul nostru sedus de sigur de împrejurări streine de dȳnsul în multe părți a cǎdȳt în lux. Este natural, că dacǎ această nu se întȳmpla, astăzi am avea unele rezerve, din cari s'ar putȳ

ajuta în lipsele sale ținice. A fost o greșală acest lux, o greșală, care trebuie s'a reparăm prin restrângerea cheltuielilor, și prin îngrijirea și prevederea, ca atunci când D-șeu ne va ajuta, să putem produce mai mult, să nu mai revenim la greșala amintită mai sus.

În direcțiunea acésta credem, că ar trebui să lucreze astăzi amvonul și peste tot biserica și școla noastră, ca esplotând necazurile și lipsurile de astăzi să devenim mai creștini în modul nostru de gândire și acțiune atât pe terenul economic, cât și pe celelalte terene a-le vieții.

Cele 7 Taine ale legii nóue ca conducătorele darurilor Stului Spirit.

(Continuare).

VI.

Desvoltarea neamului omenesc după perceptele divine „cresceți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul“ și perfecționarea individualității omului ca chip și asemănarea lui D-șeu, se póte validita numai prin progenitura continuă. Unul se naște altul móre, după legea eternă deci înmulțirea neamului trebuie să fie un scop pentru perpetua desvoltare. Pentru acésta au creat Dșeu pe om „bărbat și femeie“ sėu cu alte cuvinte a sădit boldul susținerii în corpul uman prin inclinațiuni sexuale. N'ar fi însă omul „coróna creațiunii“ dacă ar urma pur și simplu instinctului animalic întru conservarea genului sėu, unde ar fi atunci demnitatea spiritului. Suftele ca un ce divin și nemuritor nu se înmulțesc eprin progenitură ei prin procreațiune prin concursul divin. Omul deci ca ființă rațională, unul care are în sine schinteia divină, sufletul nemuritor, trebuie să urmeze rațiunii, și inspirațiunii divine și păzind „hotarele legii“ divine să se asocieze de după sex și viața familiară pentru conservarea genului sėu. Și acest scop, conservarea genului atunci va fi demn de om coróna creațiunii. Referința acésta sexuală dintre bărbat și femeie basându-se pe legea lui Dșeu trebuie să fie consfințită éraš prin darul lui D-șeu; pentru-că decă omul ar fi rămas intact de păcatul strămoșesc, ar fi scutit de păcatele ce provin dela sânge și carne și din ispitirea diavolului n'ar lipsi darul cel curățitor, sântitor și mântuitor, și progenitura încă ar fi nemacalată deci corespundătoare scopului creațiunii. Fiind noi acum conscii despre réutatea firei nóstre omenesci, recunóscem că e de lipsă inevitabilă consfințirea vieții nóstre familiare prin darul de sus, ca împreună petrecerea nóstră asociarea de după sex să corespundă scopului sublim. Mântuitorul Christos ca se readucă deci căsătoria la sântenia și curățenia sa primondială edemică au ardicat-o la rangul de mister. La început încă în

testamentul vechiu s'a binecuvântat însoțirea cea după sex: însuși Domnul „a bine cuvântat pe Isac și Raveca, pre Iosif și Asineta pre Moise și Sephora ¹⁾ și binecuvântarea Sa a consfințit căsătoria monogamă și nedespărțibilă ca basă durabilă a progenitureri, imaculate și démnă de coróna creațiunii sale menită pentru perpetua viațuire. Referința dintre bărbat și femeie basându-se deci pe legea divină și auctoritatea Bisericii ca depositara sacrelor învățături și instituțiuni, — în Testamentul nou primesce un timbru sacru și un sublim simbol „Taina acésta este taină mare, eu însă vorbesc de Christos și de biserică“ dice apostolul ginților ²⁾ Căsătoria devine mister și se baséză pe referința ce este între Chrt. și Biserică. Și prin nuntă ca mister Spiritul sfânt revarsă darul sėu ca căsătoria să fie sântă și nemaculată și legătura dintre bărbat și femeie să devină chip adevérat legătureri ce este între Christos și Biserică Sa, ca astfel ea să fie durabilă, conducătore la perfecțiune reciprocă și aducătore de fructe spirituale imbelșugate, cu un cuvânt fericită, mântuitoré. Pentru aceste cuvinte preotul ca administratorul misterului la actul cununiei rostește mai multe rugăciuni pióse prin care cere darul s-tului Spirit pentru fericita convețuire a căsătorinșilor: „Dómne Dșeu nostru carele ai venit în cana Galilei și nunta de acolo ai binecuvântat, binecuvintéză și preservii Tėi acestia, cari prin pronia Ta s'au însoțit prin unirea nunții, binecuvintéză întrările și eșirile lor, înmulțéșce întru bunătăți viața lor primesce cununile lor întru împărăția Ta, păzindu-i neîntinați și neasupriți în vecii vecilor. . .“ ³⁾

În numele s-tei Treimi binecuvântând preotul cere darul stului Spirit, carele sântind pre cei căsătoriți se promoveze scopul căsătoriei după intențiunile Creatorului, să le „deie viață lungă, prunci buni, cununa cea nevescejită a mărirei, sporire în viața morală și credință, ca astfel să se învrednicéșcă de indulcirea bunătăților celor promise, adecă de posibila fericire pământéșcă și cea eternă în viața vecinică“. ⁴⁾ Cu adevérat sublim mister acesta al Nunții de mari și bogate daruri al s. spirit se împărtășesc prin dinsul credințiosii! Între creștinii adevérați altă însoțire spre convețuire afară de cea consfințită prin darul stului Spirit nici că e ertat să fie, căci tóte celelalte însoțiri sunt maculate imorale și conducătore la perirea omului spiritual, deci lipsite de condițiunile fericirei pământene și acelei eterne. Dovadă despre aceste multele căsătorii clandestine, etc. ce infectéză și corupe moralmente, spiritualmente și corporalmente chiar societatea spre durerea stei nóstre biserici.

¹⁾ Rugăciunea II din actul cununiei veți Euhologiul.

²⁾ Efeseni V 10.

³⁾ Rugăciunea 5 dela actul cununiei.

⁴⁾ Rugăciunea finală ibidem.

Timpul suprem a sosit deci ca organele, vesele alese a-le stului Spirit cu scumpătate și resig națiune să-și facă datoria întru luminarea celor rătăciți, amvonul să-și facă datoria arătând darurile mari a-le stului Spirit.

Cornel Lazar,
preot. r. ort.

(Va urma.)

La începutul anului școlastic.

Acum e o nouă viață și mișcare între băeții de școlă, și ei alergă spre un anumit loc — e școlă, porțița de intrare de unde vor să se pregătască în scopul viitorii lor vieți, când individualitatea omului liberă și independentă fiind e avisată exclusiv numai la puterile proprii — pentru trebuințele școlare. Țr învățatoriul bun abia așteaptă timpul pentru începerea anului școlastic, căci simte în internul său iubirea și dorința de a pute presta serviciile recerute la împlinirea datorințelor, arătând calea înainte unei sucrescinte noi — speranța vie a unei națiuni.

Dar afară de voința învățatoriului să mai recere și alte mijloce necesare scopului de instrucțiune precum :

1. Umblarea cât mai regulată a pruncilor la școlă ; și

2. Organele parochiali nu numai să controleze și respective supraveghieze cu viu interes afacerile noastre de învățământ, ci să-i și sprijină pe învățatori cu toate mijlocele posibile în greaua lor misiune.

În inima învățatoriului trebuie să se simtă iubirea față de elevi, mândrindu-se todeauna că numai pe această cale va pute el să-și împlinescă în mod corespunzător sublima sa misiune. La atari învățatori școlile noastre sunt pline de elevi, Țr rezultatul progresului e eclatant îmbucurătoriu.

Adevăratul ostaș nu luptă în bătălie numai pentru puțină proviziune ori sumuliță de 5—6 cruceri pe Ți, ci el este inspirat de un alt ideal a lupta pentru fericirea și salvarea patriei sale.

Și e drept, că în proporție cu alți oficianți și amăsurați muncii celei grele învățatorimea noastră peste tot nu e tocmai bine salarizată, dar o asemenea sörte e alésă numai de ea însăși, căreia acum trebuie să-i și corespundă.

Căci prin chiamarea de învățatori natural-minte trebuie să avem de scop și un ideal mai sublim : a lucra pentru bunul comun și viitorul neamului, căci neamul românesc veecuri întregi orbecase copleșit fiind de întunerecul neșciinței ; — făcând ascunderea bravului ostaș, care și-a spus viața în bătălie condus numai de iubirea patriei sale.

Avem prea puțină recunoștință — ni respund o seamă de învățatori. Da, așa este. Dar nici antecesorii nostri n'a pățit-o mai bine, și totuși e constatat : că faptele și lucrările lor se pomenesesc cu pie recunoștință din generațiune în generațiune.

Nici un profet nu e prețuit în patria sa, — a Țis Mântuitoriu Christos. Chiar și Apostolul Petru, vine și se lapedă de Isus, răspunzând la vreme de primejdie : că pe omul acesta el nu-l cunoște. Pentru adevăr și învățăturile cele sublime dumneze-ești, din cari au răsărit lumii lumina cunoștinței, a fost Isus Christos chinuit și restignit pe cruce, în mijlocul duor făcători de rele, într'un mod infri-coșat. Și totuși lumea creștină de XIX veacuri vine și se închină lemnului crucii sale, admirând faptele și învățăturile cele dumnezeesce ale lui Isus Christos.

În fața faptelor lui Isus Christos noi nu suntem vrednici nici să ne ridicăm ochii la ceriu ; și dacă Fiul lui Dumnezeu nici o recunoștință n'a avut pe pământ din partea lumii păcătoase, ore multă mirare se ni fie preîntâmpinând adese-ori numai obstacule în viața noastră cea de toate Țilele, din partea semenilor nostri pentru care am muncit și lucrat !

Să nu ne uităm nici pe un moment, căci lucrătoriu înțelept ară și își samănă holda todeauna la vremea sa.

E acum începutul unui an nou școlastic, Țr noi chiar de pe acum trebuie să ne și străduim în scopul rezultatelor ce le dorim, gata fiind a-le și presta corespunzătoriu la vremea de lipsă, — prin esame-nele ce ni se vor cere de părinți și superioritate.

Nu putem avé toți aparate mecanice de esperimentare la predarea unor obiecte de învățământ în școlile noastre, precum e d. e. studiul fizic și geometric ; dar aceste nici că ni-ar lipsi dacă învățatoriul e la locul său. În natură sunt o mulțime de obiecte sau corpuri naturali ; deci aceea ce ni dă natura nici să nu predăm micilor nostri elevi neesperimentat și abstract. Din obiectele naturii ne pottem forma o mică colecțiune în școlile noastre, cari să servescă de basă și conducere la predarea învățământului elementar pe o cale mai intuitivă.

Aerul, apa, petrele ș. a. sunt corpuri naturali și le putem esperimenta intuitiv .

Productele naturali : bucatele, pόμεle, legumele ș. a. le putem deosebi prin folosul și însemnătatea lor.

Animelele se pot distinge unele de altele prin construcțiune, sânge, modul lor de viețuire și alimentare.

Școlile noastre populare n'au de scop a cunoște numai individualitățile singuraticice cu părțile lor de analizare constructivă, ci mai vęrtos ca să le putem cunoște scopul și nisuința lor de esistență, alegând pentru noi binele din rău.

Lupul, ursul, vulpea ș. a. sunt animale stricaciöse, și noi căutăm că să le alungăm și să ne scutim în contra lor.

Oea, vaca, calul, ș. a. sunt animale domestice și noi căutăm sporirea lor, căci ne sunt de folos.

Aerul, apa și alte elemente naturali nu numai că nu sunt necesare vieții, sănătății, dar omul le mai

șcie și supune și a-se folosi de ele conform trebuințelor școlnice.

Cartă și ér carte românească să recere în școlile noastre poporale, ca să ne pregătim o generațiune deamnă de viitoriul ei ceea ce numai dela noi învățătorii să așteaptă. Astfeliu făcând discipulii nostri vor sci deosebi binele din rău, vor învăța a cunoșce puterea și legile naturii și se vor apropia tot mai mult de Dumnezeu.

Izvin, 21 August 1897.

Ioan Mateica,
învățătoriu.

O carte — bună.

Șilele acestea a apărut de sub tipar „*Gramatica Română*“ pentru învățământul secundar, partea II. **Sintaxa**, de *Ioan Petranu*, profesor, Arad, 1898. Tipografia diecesană“. Acéstă carte este scrisă cu multă pricepere și într'o românească bună. Este o adevărată sintaxă română, în care autorul nu se mulțumește a ne da numai definițiuni generale, comune și altor limbi, ci cu deosebită privire la firea limbii românești, tóte regulele le scóte din modul de vorbire al Românului.

D-nul prof. Petranu la lucrarea acestei cărți — părții practice i-a dat deosebită importanță. Numéroșele exemple și deprinderi sunt tot atâtea construcțiuni ușore și instructive, luate din clasicii români și din proverbele poporului nostru.

Materialul tractat destul de concis, e împărțit în două secțiuni. Secțiunea primă tractează despre propozițiunea simplă, ér secțiunea a doua despre propozițiunea compusă.

În secțiunea primă în capitoli deosebiți se tractează despre subiect, predicat, concordarea predicatului cu subiectul, despre atribut, despre compliment direct și compliment indirect, despre determinările circumstanțiale și despre topica în propozițiunea simplă.

În secțiunea a doua despre propozițiunile compuse prin coordinare și prin subordonare, despre felurile propozițiunilor coordonate și subordonate, despre prescurtarea propozițiunilor compuse, despre topică și, în fine, despre period.

Prețul unui exemplar e 60 cr. v. a.

Recomandându-o în atențiunea bărbaților nostri de școlă, felicităm pe d-nul profesor Petranu pentru valorosul său op, cu care a îmbogățit literatura noastră didactică.

Făcând acéstă mică recenziune asupra cărții simpaticului nostru autor, ne vine tocmai în minte

o propunere — nu scrutăm din ce parte —, că mai ales actualele noastre puteri didactice ar puté mult să presteze în interesul promovării literaturii didactice a școlilor noastre medii, multe puține câte le avem, și totdeauna s'a ivit opoziția tocmai la acele institute de învățământ, cari noué ni-se păreau cele mai vechi și cele mai chemate în a se pune în serviciul acestei imperativ necesare lucrări didactice.

D-nul Petranu, din cât știm, nu e între cei cu propunerea, și nici n'a lucrat sub presiunea și la indemnul ambițiunilor, cari gură au, dar fapta de parte stă de dinșii, ci condus de adevăratul bine și progres al învățământului nostru secundar, s'a pus pe lucru și ni-a dat o carte didactică, care ea singură îl pune în rândul celer-ce reforme ar puté să facă în acest mult neglijat învățământ al școlii noastre secundare.

Nu facem prin acésta elogii persónei, ci accentuăm vredniciile muncii, care ne îndreptățește să sperăm, că om tînér fiind încă, dela autorul actualei opere mult putem să așteptăm în viitoriul carierei, ce cu atâta demnitate o șcie reprezenta între membrii didacticei noastre.

D I V E R S E.

* *Bibliografie.* A apărut în ediția II-a: „*Istoria biblice*“ din Testamentul vechi și nou pentru școlile poporale române de *Ioan Velovan*. Prețul 8 cr, și se pot căpăta la Librăria diecesană din Caransebeș.

* *Bibliografie.* A apărut de sub tipariu „*abecedariu maghiar*“ pentru școlile elementare poporale de *Matei Voileanu* asesor consistorial și *Petru Bod* director la școlile elementare de stat din Sibiu, Partea I. Sibiu. Tiparul tipografiei archidiecesane 1897. Prețul 25 cr.

* *Bibliografie.* A apărut de sub tipariu atâtăia carte de scriere și cetire pentru învățarea limbei maghiare în folosul școlilor poporale române întogmită pe basa plnnului ministerial de învățământ de *Ioan Roman* învățător în Șeitin. Prețul 15 cr. v. a.

† *Necrolog.* Subscrișii cu inima frântă de durere aducem la cunoșcință încetarea din viață a iubitului și neuitatului nostru soțiu, părinte, socru, moșiu și cumnat *Ioan Pop*, paroch și protopop gr. cat. român de Cereșiu, asesor consistorial al dieceselor române Oradea-mare și Lugosiu, întâmplată în 30 August, la órele 1½ din nópte, în anul al 59-lea al etății și 34 al preoției sale, care după scurte suferințe împărtășit cu SS. Sacramente și-a dat nobilul său suflet în mânilor Creatorului. Remășițele pământului ale scumpului și neuitatului nostru defunct s'au aședat spre odichnă vecinică în locul familiar din cimiteriul gr. cat. din Chereșiu, (Kerüls) cottul Arad — Marți în 31 August st. n. 1897 la órele 4 după

amădi. — Fiei țerina ușoră și memoria binecuvântată ! Cristina Pop, n. Crețiu. ca soția. Veturia m. G. Papp, Silvia m. S. Sălăgian, Silviu, Victor, Aurora și Iancu, ca fice și fii. George Papp, profesor în Arad. Silviu I. Sălăgian, preot în Genciu, ca gineri. Ambrosiu Crețiu, și familia, Véd. Ana Busilla și familia, ca cumnați. Leonida, Veturia, Leonina, Georgina Papp. Alexandrina, Sabina Georgină Sălăgian, ca nepoți și nepoțe.

* *Român la congresul medical din Moscova.* Intre savanții cari au prezentat congresului cercetări importante originale s'a distins și un Român, dl. Dr. **M a r i n e s c u**, medic șef la spitalul Pantelimon și profesor suplinitor de clinica bôlelor nervoase la facultatea noastră de medicină. Dl. prof. Marinescu a cetit congresului un raport voluminos asupra patologiei celulei nervoase, care raport ilustrat cu proiecțiuni colosale electrice a ținut încordată atenția congresului timp de câteva ore. Numele tēnerului savant va rămâne de aji ilustru în istoria cercetărilor asupra sistemului nervos. — La congresul de la Moscova, a mai luat cuvântul, dintre Români, și Dr. N. Tomescu, profesor de clinică infantilă la universitatea din București. D-Sa a combătut ideea injecției preventive, de serum antidifteric, copiilor, la naștere.

* *Un român în Transwaal.* Marele organ parisian, „Gaulois“, anunță că pricina conflictului anglo-german, isbucnit în cursul anului trecut la Transwaal, ar fi un Român, care poartă numele de Albu. Emigrat acum 13 ani, din Galați, la colonia Capului. Albu a isbutit în scurt timp să realizeze o mare avere și să devină omul de încredere al lui Cecil Rhodes, guvernatorul bogatei provincii. Albu e un mare dușman al Germanilor și instigațiilor sale se datorește isbucnirea conflictului, care a emoționat lumea.

* *Telefonia în America.* „The Electrical World“ din New-York constată cu satisfacția, în unul din ultimele sale numere, uriașa dezvoltare pe care a luat-o telefonul în Statele-Unite. Instalațiile telefonice au atins un grad de perfecționare pe care pot să-l invidieze toate țările culte. Intrebuițarea telefonului s'a răspândit foarte repede în America. Numărul birourilor centrale din Statele-Unite e mai mare decât al birourilor din întreaga Europa, a cărei populațiune e de cinci ori mai mare. Faptul acesta numai arată, în mod clar, intrebuițarea mare a telefoniei în Statele-Unite și importanța ei din punctul de vedere al relațiunilor comerciale. Telefonia a devenit un factor important al afacerilor și câștigul de timp, de muncă și de bani, obținut mulțumită ei, e incalculabil; companiile rețelelor telefonice se bucură de un mare credit și dau pretutindenea rezultate escelente.

* *Vocea.* Profesorul Herman Krause, celebrul laringolog din Berlin, a ținut o prelegere interesantă asupra „Etiologiei și terapiei pierderii vocii cântătoare.“

Profesorul berlines a espus în mod amănunțit cerințele unui bun organ de cant, importanța pe care o are în această privință, nu numai starea bună a gâtlejului ci și a gurei și a nasului, precum și a tubului de rezonanță (plămânii și tracheia).

Profesorul arată cum mulți profesori de cant, cari nu cunosc raporturile fiziologice și anatomice, distrug prematur organul elevilor lor prin exerciții nefolositoare, sau prin exces de muncă.

Mai departe, în ceea ce privește pe cântăreții de scenă, profesorul demonștră cât de necesară le este sănătatea întregului organism, cum multe cântărețe, care sufer de clorosă, păcătuiesc contra sănătății lor și contra artei, persistând în cariera lor grea și consumătoare de puteri, fără mai întâiu să caute a se vindeca de bôlelor fundamentale.

Apoi arată influența vătămătoare a corsetului asupra cântărei la femei, și a excesului fumatului și beuturii la bărbați, cari după ce muncesc greu pe scenă, mai stau pe urmă cēsuri întregi în cafele și berării pline de fum.

În partea specială a raportului profesorul se ocupă de bôlele, cari atrag după sine pierderea vocii cântătoare, — precum îngroșarea cōrdelor vocale, formarea pe ele a unor negi — și de operațiile grele chirurgicale usitate în aceste împrejurări.

Precum vedem, savantul medic a căutat să evite imputarea, care se face de obicei specialiștilor, că consideră bôlele numai din punctul unilateral de vedere al specialității lor și înainte de a trata despre partea chirurgicală a cestiunei, s'a ocupat cu partea mai mult generală, dovedind pricepere și compătimire cu suferințele, grijile, și micile slăbiciuni ale artiștilor.

Reuniunea înv. rom. dela școlele poporale confesionale din protopopiatele Arad, Chișineu, Șiria, Borșineu, Butești, Radna și Halmagiu.

Nr. 191/1897.

Convocare.

Conform §§. 11 și 21 din statute, convocăm prin acésta

Adunare generală extraordinară

pe ziua de 4/16 Septembre 1897, la 11 ore a. m. în sala cea mare a seminarului diecesan.

Unicul obiect de pertractare va fi

„Constituirea reuniunii pe basa statutelor aprobate de către înaltul ministeriu.“

P. T. DD. membri ai comitetului sunt rogați a se presenta în aceeași zi la 9 ore a. m. la ședința extraordinară, ce se va țene în sala cea mică a seminarului diecesan.

Arad, 1 Septemvre n. 1887.

Prof. Teodor Ceonțea, m. p. Nicolae Ștefu, m. p.
președinte. — secretar I.

Reuniunea înv. rom. gr. or. din despărțimentul prot. al Butenilor.

Nr. 10)1897.

Convocare.

În urma concluderii adus în adunarea în Si-lindia reuniunea înv. din despărțământul prot. al Butenilor, sa convocă pe ziua de 8/20 Septemv-re 1897, la adunarea, ce se va ține în școala din comuna Cil, pe lângă următoarea

Programă:

1. După serviciul divin asistare la chemarea Duhului Sânt.
 2. Parastas pentru fericitul Dr. Georgiu Popa și pentru decedații învățători din tract.
 3. Deschiderea ședinței.
 4. Constantarea membrilor prezenți.
 5. Încassarea tacselor de membri la reuniunea districtala și inscrierea da membri noi.
 6. Colectarea temelor restante și curente pre-cum și a datinelor populare.
 7. Cetirea temelor.
 8. Reflecțiuni asupra temelor și alegerea unei comisiuni pentru censurarea lor.
 9. Propuneri și interpelări.
 10. Defigerea locului și timpului procsimei adunări.
 11. Alegerea unei comisiuni pentru autentificarea protocolului.
 12. Inchiderea ședinței.
- Bodesci la 2 August 1897

Nicolau Boscaiu, m. p.
președinte.

Petru Popa, m. p.
notar.

Bibliografie.

În tipografia noastră diecesană a apărut și se află de vânzare

„A B C“

CARTE DE CETIRE — ilustrată

PENTRU ELEVII CLASEI I.

de învățătorii: Iosif Moldovan, Nicolae Stefu, Iuliu Groșorean, Nicolae Boșcaiu și Petru Vancu. — Cartea e compusă după gustul micilor elevi și e aprobată și recomandată de Venerabilul Consistoriu aradan pentru toate școlile populare din diecesă.

Prețul unui exemplar 20 cr.

Concurs.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci din comuna Tagadau, inspectoratul Beliu, se publică concurs cu termin de alegere pe ziua de 21 Septemv-re 1897.

Salariul este: 300 fl.; venitele cantonale și locuință cu grădină de legumi.

Concurenții au a-și adresa suplicile lor comitetului parochial și a-le trimite scrisorului în F. Giriș (F.-Györös p. Tenke) până în 20 Septemv-re v. a. c., ér până la ziua alegerii în cutare Duminecă ori sârbătore au a-sé presenta la sf. biserică, pentru a-și dovedi desteritatea în tipic și cântare.

Din încredințarea comitet. par. PETRU SERBU, m. p. adm. ppsc.

—□—

Pentru ocuparea stațiunii învățătoresci din comuna Petigd, inspectoratul Beliu, se eserie concurs cu termin de alegere pe ziua de 14/16 Septemv-re a. c.

Emolumintele sunt: în bani 114 fl., 11 cubule și 3 măsuri grâu à 6 fl. 67 fl. 50 cr.; 12 cubule cucuruz à 4 fl. 48 fl.; ajutor de 60 fl. sperativ dela stat și cantonatul 30 fl., cortel cu grădină de legumi.

Cei cari doresc a reflecta la acest post învățătoresci concursele lor, adresate comitetului parochial, au a și-le înainta scrisorului în F. Giriș (F.-Györös p. Tenke), având în cutare Duminecă ori sârbătore până la alegere a sé presenta la sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântări.

În conțelegere cu comitet. par. PETRU SERBU, adm protopopesc.

—□—

Devenind vacant postul de învățator în comuna Pe-cica-română prin mórtea învățătorului George Gebeles, dela școala de nou edificată în drumul de țără Arad-Segedin, cu clasele I II și III și cu caracter confesional gr. or. român, — prin această se eserie concurs cu termin de alegere pe 28 Septemv-re a. c. st. v.

Emolumintele sunt: 1) în bani gata 300 fl.; 2) 1½ jugere pământ arătoriu clasificat numit trifoisce sub vii în valóre de arândă 30 fl.; 3) lemne 20 metri tari, séu în bani 50 fl. din care se încăldește și școala. 4) pentru mēturatul și încălđitul școlei 20 fl.; 5) pentru conferință 10 fl.; 6) cu-artir în natură cu 2 chilii și 1 antișambru frumos, tindă, cămară, podrum și 2 grădini mari de legumi și de pomi în valóre de 40 fl. de tot 450 fl. v. a. și quartir.

Doritorii de a ocupa acest post împreunat cu cantonatul, sunt poștiți a-și trãmite recursurile instruite conform legii și cu testimoniu de cualificațiune la adresa protopos-biterul inspect. Moise Bocean în Arad până la 26 Sept. a. c. st. v. Învățătoriu ales numai după jumătate an are a folosi salariul acesta, până atunci după cum va statori comitetul, pentru-că până atunci folosesce véduva répausatului în-vățătoriu.

Din ședința comitetului paroch. ținută la 24 August 5 Sept. 1897.

Alexa Igrışan, m. p.
președ. com.t paroch.

Ioan Ieftici, m. p.
not. comit. paroch.

—□—

În urmarea noiei ordinațiuni a Venerabilului Con-sistoriu Oradan din 12/24 Aug. a. c. Nro 1160, și la ce-rerea espressă a comitetului parochial din Sânt-Mărtin B, pentru stațiunea învățătorescă Sânt-Mărtin B. inspec-toratul Beiușului. se publică de nou concurs cu termin de alegere pe 21 Septemv-re (3 Octomv-re) a. c.

Emolumentele legate de acest post constau din ur-mătoarele;

1) În bani numerari 101 fl.; 2) Dece cub. bucate 1½ grâu, 1½ cucuruz à 5 fl. 50 fl.; 3) Dece metri lem-ne à 2 fl. 20 fl.; 4) Șaptezeci zile de lucru cu mâna 35 fl.; 5) Folosirea pământului învățătoresci parte arător, parte fēnaț și pășunat de 8 cub. à 10 fl. 80 fl.; sé ob-

servă aci că pământul de sub întrebare fiind deja arendat până la toamna anului 1898, numai atunci îl-va putea lua în folosință alesul învățător, ér până atunci va primi prețul de 80 fl.; 6) Șaptezece porțiuni de paie à 10 cr. 7 fl.; 7) Venitele și accidentele cantorale 7 fl.; 8) Un cubul de fasole 6 fl.; de tot 306 fl.;

Csntribuțiunea pământului are a-i solvi alesul învățătoriu.

Recurentii se-și substernă petițiile ppresbiterului Elia Moga. în Robogány, la care au a adnexa: testimoniu de cualificații și din limba magiară, Estras de botez, atestat despre conduita de până aici, ér până la ziua alegerii au a-se presenta la biserica din S.-Mărtin spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

Demetriu Selistean, m. p.

preot.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA, protopresbiterul Beiușului.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Agriș-Cumăreșci-Botfeiu** inspectoratul Beliu, se escrie concurs cu termin de alegere pentru ziua de **21 Septemvre v. 1897.**

Dotățiunea în bani naturalie cu sperativul ajutoriu de stat de 60 fl. și venitele cantorale este de 300 fl., locuință cu grădină de legumi.

Concurenții până în ziua alegerii au a-se presenta la st. biserică din Agriș în cutare Duminecă ori sêrbătore, spre a-și dovedi priceperea în tipic și cântări, ér suplicle adresate comitet. parochial până în 20 Septemvre v. au a-le trimite subscrisului în F.-Giriș. (F.-Györös, p. Tenke.)

În conțelegere cu com. par. PETRU SERBU, m. p. adm. ppesc.

—□—

Se escrie concurs pentru depinirea definitivă a stațiunei învățătoresci dela școla confesională inferiôră din **Giroc**, (inspectoratul Timișorii) cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla.”

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 150 fl. 2) 40 chible de grâu în natură; 3) 10 stg. de lemne din cari este a-se încălđi și sala de învățământ = 90 fl.; 4) pentru conferințe 10 fl.; 5) pentru scripturistică 10 fl.; 6) cortel liber cu 2 chilli, cuină, cămară și grajd pentru vite; 7) grădină întra și estravilan, după care alesul învățător are să supôrte sarcinile publice; 8) dela înmormentări unde va fi poftit 1 corônă.

Reflectanții au să-și substernă recursurile provădute cu testimoniu de cualificațiune și limba magiară, adresate comitetului parochial din Giroc, Prea On. Domn ppresbiter și inspector de școle Dr. Tr. Putici în Timișóra (Fabrik). Competenții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial din Giroc, ținută în 17/29 August 1897.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresbiteral: Dr. TR. PUTICI, m. p., inspector de școle.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățătoriu dela școla poporală din comuna filiă **Halalis** aparținătore la parochia matră Soborșin din protopresbiteratul Radnei „se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumentele anuali sunt: 1) în bani gata 253 fl.; 2) pentru lemne din care are a se încălđi și sala de învățământ 49 fl.; 3) pausal pentru conferințele învățătoresci 12 fl.; 4) pausal pentru scripturistică 5 fl.; 5) pentru curatoriu 8 fl.; de tot: 327 fl.; 6) cortel liber cu gradină.

Recursurile ajustate cu testimoniu de cualificațiune prescrisă sunt a se adresa la comitetul parochial din Soborșin și a se trimite la părintele protopop subscris în Maria-Radna.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Prin Înaltul decis consistorial, dtto 12/24 Aug. a. c. Nr. 4469 ex. 1897. decretându se îmbinarea postului preoțesc cu cel învățătoresc, în parochia **Groș**, — drept-aceea se publică concurs pentru îndeplinirea postului preoțesc-învățătoresc din parochia Groș, protopresbiteratul Lipovei, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în fôia Biserica și Școla.

Emolumentele împreunate cu acest post preoțesc-învățătoresc, sunt:

1) Emolumentele împreunate cu postul preoțesc: a) Una sesiune parochială; b) Birul și ștola usuată; c) Un plaț parochial.

2) Emolumentele împreunate cu postul învățătoresc: a) În bani gata: 182 fl. b) În naturale 60 măsuru cucuruz sfărâmat, c) 4 lanțe de pământ estravilan.; d) 8 stângini de lemne și anume: 4 stângini pentru preotul-învățător și 4 stângini pentru încălđirea salei de învățământ.; e) Pentru conferință și scripturistică 8 fl. v. a.; f) Cuartir liber în edificiul școlar, cu o grădină de $\frac{3}{4}$ jughere.

Recurentii, cari doresc a ocupă acest post de preot-învățător sunt avisati, că recursurile lor instruite conform dispusețiunilor în vigóre, ajustate cu documentele de cualificațiune pentru preot și învățător, și adresate comitetului parochial din Groș, se-le substernă subscrisului protopop în Lipova (B.-Lippa) până la terminul susindicat; precum și a-se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sîta biserică din Groș, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Groș, în 19/31 August 1897.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopop.

—□—

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pe basa decisului sinodului parochial din Chelmac se escrie concurs pentru repararea bisericei, spre care scop se va țene licitațiune minuendă în școla din **Chelmac Joi** în **11/23 Septemvre** la 2 ore după améđi.

Spificarea peselor, precum și condițiunile pentru reparare se pot vedea la oficiul parochial în Chelmac.

Comitetul parochial își rezervă dreptul de a se pronunța asupra ofertelor după licitațiune.

Doritorii de e îndeplinî reperatura, au se se presente la licitațiune cu vadiul de 10% dela prețul esclamării, care e 911 fl. 90 cr.

Chelmac la 30 August 1897.

Comitetul parochial.

—□—